

Adio a Thynnu

00:00 Helo a chroeso i'r sesiwn rhifedd ar adio a thynnu, y sesiwn cyntaf un ar gyfer y cwrs Rhifedd Lefel 2 gyda'r Hwb Sgiliau Hanfodol.

00:12 Erbyn diwedd y sesiwn, byddwch yn gallu:

- Defnyddio dulliau ysgrifennu i adio a thynnu yn hyderus ac effeithiol.
- Adnabod gwahanol ddulliau ysgrifennu i adio a thynnu.

00:31 Hwn yw'r recordiad cychwynnol o'r gyfres sy'n roi gwybodaeth a thasgau i chi sy'n cyd-fynd â chwricwlwm Sgiliau Rhifedd Hanfodol Lefel 2. Os ydych yn anelu am y cymhwyster hwn bydd angen cwblhau tasg dan reolaeth ar ôl cwblhau'r holl bynciau.

Mae'r dasg dan reolaeth yn brosiect annibynnol 'llyfr agored' sy'n golygu eich bod chi'n gallu defnyddio unrhyw offer sydd ar gael i chi fel arfer mewn sefyllfa go iawn (e.e. nodiadau neu rhyngwyd hyd yn oed!)

Bydd y dasg ar bwnc penodol a bydd gofyn i chi ddatrys problem neu rhoi argymhelliad, cynllunio eich ateb, cyfrifo gwahanol symiau i gyd-fynd gyda'r senario a dod i gasgliad. I orffen y cymhwyster wedyn bydd angen cwblhau prawf aml-ddewis 20 cwestiwn o dan amodau arholiad.

01:26 Dyma restr o gwestiynau cyffredin sy'n codi am y dasg dan reolaeth.

Cwestiwn 1, Pa mor hir mae'n cymryd i'w gwblhau? Mae'r dasg dan reolaeth ar gyfer y cymhwyster Lefel 2 yn cymryd hyd at 5 awr.

Cwestiwn 2, Oes rhaid i mi ei wneud i gyd mewn un diwrnod? Gallwch ei gwblhau mewn diwrnod neu gallwch ei ledaenu ar draws cwpwl o ddyddiau neu wythnosau i'w gwblhau mewn rhannau bach. Mae'n rhaid gwneud y dasg o fewn 8 wythnos.

Cwestiwn 3, Beth ydw i angen ar gyfer y dasg? Os ydych yn ei gwblhau mewn person gallwch gael copi o'r dasg ar bapur, os ydych yn ei wneud yn rithiol (o bell) bydd angen gallu cysylltu gyda'r cyfarfod a gweld y dasg ei hun dros eich sgrin a'i lenwi yn ddigidol. Bydd hawl gennych ddefnyddio'r we i wneud ymchwil a defnyddio cyfrifiannell i gyfrifo.

Cwestiwn 4, Pa fath o dasgau sydd? Mae'r tasgau byw yn amrywio ac yn cael eu newid yn aml. Byddem yn ceisio dewis pwnc sydd fwyaf perthnasol i chi.

Cwestiwn 5, Beth os nad ydy'r pwnc yn berthnasol i mi? Does dim angen i chi wybod unrhyw beth am y pwnc o flaen llaw, bydd y gwybodaeth angenrheidiol yn y dasg ei hun.

02:48 A dyma ni'n dechrau gydag un o'r dulliau ysgrifenedig, sef adio.

02:56 Beth ydych chi'n cofio neu'n gwybod yn barod wrth wneud adio? Beth am i ni edrych ar y cwestiwn a'r senario yma yn gyntaf:

Mae Aled am brynu tocynnau iddo fe a'i fab i weld gem pêl-droed Cymru yn Stadiwm Dinas Caerdydd. Cost tocyn oedolyn yw £36 a chost tocyn plentyn dan 17 yw £22.

Ewch ati i wneud y swm yn eich pen neu ar bapur nawr.

Pa dulliau wnaethoch chi ddefnyddio i wneud y swm? Ydy'r dull yma'n gweithio i chi?

Edrychwch ar y ffordd dw i'n gwneud y wneud y swm – a yw'n debyg i'ch dull chi?

Felly os ydw i'n gwneud 36 yna 22 o dan ar gyfer tocyn y plentyn. Gwneud un colofn ar y tro yn mynd i'r chwith. 6 adio 2 yw 8, yna 3 adio 2 yw 5. Felly £58 yw'r gost a'r cyfanswm.

04:16 Mae sawl dull gwahanol o wneud swm adio. Does dim un ffordd sy'n well na'r llall, ac yn aml yn bersonol dw i'n defnyddio cyfuniad o'r dulliau yma.

Er enghraifft y dull fertigol cryno, dull dosrannu, dull fertigol estynedig a'r llinell rhif.

04:39 Os ydyn ni'n edrych ar y dull fertigol yn gyntaf. Dyma'r dull dw i'n meddwl sydd fwyaf cyfarwydd i bobl o bosib ers ysgol.

Er enghraifft, gyda'r dull fertigol rydych chi'n gosod y rhifau un o dan y llall ac yna'n mynd o'r ochr dde i'r chwith yn adio un golofn ar y tro mae'n rhoi'r ateb i chi.

Sylwch os yw'r ateb ar gyfer y colofn yn rif dau digid, bydd angen cario y digid cyntaf draw at y colofn nesaf. Sylwch gyda'r swm yma fod 7 adio 4 yn 11. Felly mae'r 1 yn cael ei gario at y golofn nesaf, yna pan rydych chi'n mynd ati i adio 1 a 2, mae hefyd angen adio'r 1 sy'n weddill. Mae'r 1 sy'n weddill yn cael ei osod o dan y colofn nesaf er mwyn eich atgoffa i wneud hyn.

Gwelwch yn yr ail swm fod angen gwneud hyn ddwywaith gan fod adio colofn 2 a 3 yn atebion 2 digid.

05:50 Yna, mae'r dull dosrannu.

Gyda dosrannu rydych yn edrych ar rifau fel unedau ar wahân e.e. 1 -9, 10 – 99, 100-999 ac yn y blaen.

Yn y swm yma mae gyda ni $17+24$

Felly os ydyn ni'n edrych ar y rhif 17, mae e wedi cael ei wneud allan o 10 a 7

Yna mae 24 wedi cael ei wneud allan o 20 a 4.

Felly os ydyn ni'n adio 10 a 20 yn gyntaf mae gyda ni 30

Wedyn os ydyn ni'n adio 7 a 4 mae gyda ni 11.

Os ydyn ni'n adio rhain at ei gilydd wedyn mae gyda ni 30 yn rhif neis. Yna mae'r rhif 11 yn gallu cael ei ddosrannu i 10 adio 1.

Felly 30 adio 10 adio 1 yw 41.

07:02 Mae'r dull fertigol estynedig yn ymestyn ar yr hyn gafodd ei wneud gyda'r dull fertigol cryno a chyfuno hynny gyda'r dull dosrannu.

Mae'r rhifau dal yn cael eu gosod o dan ei gilydd, ond tro yma mae modd edrych ar bob rhif o fewn categori gwahanol. Yn yr unedau sengl, dwbl a thriphlyg.

e.e. Mae modd adio y 10 a'r 20 o 17 a 24 i wneud 30 ac yna adio'r 7 a 4 i wneud 11. Yna adiwrch 30 ac 11 i gael 41.

Gyda rhifau mwy o faint – bydd angen dechrau'r cannoedd, yna'r degau, yna'r unedau sengl.

e.e. mae'r 400 o 462 yn adio gyda'r 200 o 289 i gael 600, yna y 60 yn 462 a'r 80 yn 289 yn adio i gael 140, yna adio'r 2 a'r 9 sy'n weddill i gael 11.

Adiwrch y 600 a'r 100 i gael 700, yna'r 40 a'r 10 i gael 50, yna mae 1 yn weddill. Yr ateb wedyn yw 700 adio 50 adio 1, sef 751.

08:29 Mae'r dull llinell rif yn ffordd wych o wneud adio, yn enwedig wrth wneud yn gyflym yn eich pen.

Yn yr enghraifft yma, mae $17 + 24$ yn edrych yn anodd, ond os ydych chi'n torri 24 i 20 yn gyntaf, mae adio 17 adio 20 yn llawer haws – sef 37, yna ychwanegu'r 4 ar y diwedd.

08:54 Mae brasamcanu yn sgil bwysig er mwyn rhoi ateb bras. Mae'n ddefnyddiol iawn gwneud hyn pan fo angen i chi wneud swm anodd yn eich pen neu os yw'r ateb 'tua' rhywbeth. Pwrpas brasamcanu yw ceisio gwneud y swm yn haws i chi wneud yn gyflym ac i wirio eich gwaith.

Er enghraifft, gyda 52 a 47, gallwch dalgrynnu neu "rowndio i fyny" eich ateb i'r deg agosaf. Mae 52 yn agos i 50 ac mae 47 yn agos at 50, felly 50 adio 50 yw 100.

Opsiwn arall os ydy adio 50 a 50 (rhifau 2 digid neu fwy) yn rhy anodd i wneud yn eich pen, os yw rhif yn gorffen gyda 0 gallwch chi adio'r sero i mewn ar y diwedd. Er enghraifft 5 adio 5 yw 10 - adio 0 yw 100.

10:18 Beth am rifau negyddol?

Dyma senario gyffredin sy'n defnyddio rhifau negyddol.

Os yw tymheredd lleoliad yn -7°C a bod y tymheredd yn codi 16° , beth yw'r tymheredd?

Sut fydddech chi'n mynd ati i ddatrys hwn?

10:39 Defnyddiwch y llinell rif yma i'ch helpu.

Y ffordd orau o adio at rif negyddol yw meddwl faint o gamau sydd angen cyrraedd i fynd at 0.

Yn yr achos hwn, mae angen adio 7 i gyrraedd 0. Rydyn ni wedi cymryd y 7 cam allan o'r 16 sydd angen cymryd, felly mae 9 cam ar ôl i wneud. Felly, yr ateb yw 9.

Mae linc ar ochr y sleid i chi addasu a defnyddio eich hun er mwyn gallu gweld hyn yn weledol.

11:17 Gallwch hefyd wneud y dull gwrthdroi i weithio allan y swm.

e.e. Bydd $16 - 7$ yn 9 ac yn cael yr un ateb â'r llinell rif.

11:35 Beth os oes yna rif yn cynnwys pwynt degol?

Mae gennych chi ddau opsiwn fan hyn:

Os taw dim ond un rhif sy'n cynnwys pwynt degol e.e. 6.7 a 24 , adiwch y rhifau cyfan neu cyn y pwynt degol yn gyntaf, sef 6 adio 24 . Yr ateb yw 30 . Yna ychwanegwch y 0.7 i'r 30 i greu 30.7

Os oes gyda chi fwy nag un rhif gyda phwynt degol i adio, mae'n bwysig i ddilyn beth sydd ar y sleid nesaf a gwneud yn siŵr fod y pwynt degol mewn llinell o dan ei gilydd.

12:20 Mae lle mae'r rhif yn cael ei osod yn bwysig ar gyfer cael yr ateb cywir.

Talwch sylw at le mae'r pwynt degol. Dylai'r pwynt degol fod wedi cael ei osod un o dan y llall wrth ddefnyddio'r dull fertigol cryno ac estynedig.

12:42 Rhowch dro ar yr ymarfer cyntaf yma:

Rhowch y rhifau canlynol o dan ei gilydd fel bod y gwerth lle yn gywir pob tro.

$134, 87, 23.4, 0.98, 1724$ a 147.86

Rhowch saib ar y fideo er mwyn gallu rhoi tro ar y weithgaredd. Yna cliciwch eto i weld yr atebion.

A wnaethoch chi ateb rhain yn gywir?

Sylwch, os yw rhif yn rif cyfan heb ddegolyn fydd y pwynt degol ar ddiwedd y rhif.

Cofiwch hefyd fod angen gosod y pwyntiau degol un o dan y llall.

13:37 Gallwch hefyd frasmcanu rhifau gyda phwynt degol.

Sut allwch chi frasmcanu hwn? 84.1 adio 0.36

Mae 84.1 yn gallu cael ei dalgrynnu i rif llawn, sef 84 a 0.36 i un lle degol, sef 0.5 .

Beth yw'r ateb sydd gyda ni nawr?

84 adio 0.5 yw 84.5

14:14 Sut allwch chi frasmcanu hwn?

Gall y ddau rif gael eu talgrynnu i'r 500 agosaf, sef $9,500$ a 500 .

Beth yw'r ateb sydd gyda ni nawr? Rhowch saib ar y fideo.

$9,500$ adio 500 yw $10,000$.

Sylwch fod y rhifau mewn llinell a bod yr atalnod (comma) yn helpu gwybod lle i osod y rhifau.

14:45 Ewch ati i wneud ymarfer 2 ac ateb y 12 cwestiwn adio yma. Rhowch dro ar y gwahanol ddulliau a phenderfynwch pa ddulliau sy'n gweithio i chi orau. Brasamcanwch eich atebion er mwyn gwneud y gwaith cyfrifo yn haws, yna ewch ati i gyfrifo'r ateb yn union. Rhowch y fideo ar saib nes eich bod yn barod i gael yr atebion.

15:13 Dyma'r atebion yn union (heb frasmcanu) ar gyfer y cwestiynau ar y sleid cynt. A wnaethoch chi lwyddo i wneud heb frasmcanu? Ydy eich ateb yn agos ati?

15:32 Nawr eich bod wedi ymarfer gwneud gwahanol ddulliau o adio, rydym am symud ymlaen i wneud dulliau o dynnu.

15:42 Beth ydych chi'n cofio wrth dynnu?

Mae Morys yn ffermio 78 o ddefaid ac yn gwerthu 31. Sawl dafad sydd ar ôl ar y fferm? Pa dull(iau) byddwch yn defnyddio i ddod o hyd i'r ateb? Gwasgwch "saib" neu "pause" ar y fideo ac ewch ati i ateb y cwestiwn.

16:05 Mae sawl dull gwahanol o wneud swm tynnu. Does dim un ffordd sy'n well na'r llall, ac yn aml yn bersonol dw i'n defnyddio cyfuniad o'r dulliau yma yn dibynnu ar y math o swm. Mae gyda ni'r dull fertigol cryno, dull dosrannu, dull fertigol estynedig a'r llinell rhif.

16:32 Mae'r dull fertigol o dynnu yn debyg i'r dull fertigol o adio. Rhaid gosod y rhifau yn gywir o dan ei gilydd. Yna, mae angen symud o'r dde i'r chwith a thynnu'r rhifau sydd o dan ei gilydd o'i gilydd e.e. 6 tynnu 2 yn gyntaf i gael 4, yna 5 tynnu 4 yw 1, ac yn olaf 3 tynnu 1 yw 2.

17:04 Ond – beth os yw'r rhif ar ben y swm yn llai na'r rhif sydd angen tynnu? Mae'r dull fertigol yna yn gofyn i ni fenthyg o gymdogion y rhif. Fe welwch yn yr enghraifft uchod fod 7 tynnu 9 ddim yn bosib heblaw ei fod yn gofyn am rif negyddol, felly mae angen benthyg o'i gymydog drws nesaf, sef 6. Rhowch groes trwy'r 6 a benthyg un i'w droi'n 5. Yna, mae modd rhoi'r 1 uwchben y 7 i'w droi'n 17. Felly, 17 – 9 yw 8.

Mae'r un peth yn gorfod digwydd ar yr ail golofn. Nid oes modd tynnu 7 o 5 (y rhif newydd), felly mae angen benthyg un o'i gymydog ar y chwith, sef 5. Mae'r 5 yn troi'n 4 ac mae modd ychwanegu un at y 5 yn yr ail golofn i greu 15. Felly, 15 tynnu 7 yw 8.

Nid oes gyda ni broblem yn y golofn olaf. Er bod y rhif wedi lleihau i 4, mae modd tynnu 3 o 4 heb broblemau i gael rhif cyfan o 1. Felly yr ateb yw 188.

18:26 Yna mae gyda ni'r dull dosrannu.

18:33 Gyda dosrannu rydych yn edrych ar rifau fel unedau ar wahân e.e. 1 -9, 10 – 99, 100-999 ac yn y blaen.

Yn y swm yma mae gyda ni 567 tynnu 374.

Felly os ydyn ni'n edrych ar y rhif 567, mae e wedi cael ei wneud allan o 500, 60 a 7

Yna mae 374 wedi cael ei wneud allan o 300, 70 a 4.

Felly os ydyn ni'n tynnu 500 a 300 yn gyntaf mae gyda ni 200

Wedyn os ydyn ni'n tynnu 60 a 70 mae gyda ni -10.

Yn olaf os ydyn ni'n gwneud y swm 7 tynnu 4 mae gyda ni 3.

Os ydyn ni'n adio rhain at ei gilydd wedyn mae $200 + -10$ (cofiwch y ddau symbol yn wahanol, felly tynnu), mae gyda ni 190. Yna adio 3 mae gyda ni 193.

19:54 Os ydych yn deall pethau'n well yn weledol, mae llinell rhif yn dda i allu gweld y camau.

Yn yr achos yma mae gyda ni yr un swm, 567 tynnu 374. Bydd angen cael llinell rhif yn dechrau ar 374 yn mynd at 567.

Os ydych chi'n torri'r camau i fyny, gallwch fynd o 374 i 380 yn gyntaf drwy adio 6, yna o 380 i 400 drwy adio 20, yna adio 167 i gael 567.

Os ydych yn adio'r camau yma at ei gilydd fydd gyda chi

$6 + 20 + 167$ yn gwneud 193.

Felly yr ateb yw 193.

20:51 Mae'r dull fertigol estynedig yn ymestyn ar yr hyn gafodd ei wneud gyda'r dull fertigol cryno a chyfuno hynny gyda'r dull dosrannu.

Mae'r rhifau dal yn cael eu gosod o dan ei gilydd, ond tro yma mae modd edrych ar bob rhif o fewn categori gwahanol. Yn yr unedau sengl, dwbl a thriphlyg.

Bydd angen dechrau'r swm o'r ochr dde gyda'r unedau sengl yn gyntaf.

Gyda'r swm yma mae angen tynnu unedau sengl yn gyntaf, sef 6-2 i gael 4, yna 50 tynnu 40 i gael 10 a 300 tynnu 100 i gael 200.

Yna adiwch y 200, 10 a'r 4 i gael 214.

21:40 Sylwch fod yr enghraifft yma ychydig yn fwy cymhleth.

Er enghraifft yn y swm yma mae modd torri'r ddau rif i mewn i'w unedau. Mae 567 yn 500 adio 60 adio 7 a 379 yn 300 adio 7 adio 9.

Byddwn yn dilyn yr un patrwm, sef dechrau gyda'r unedau sengl, dwbl, triphlyg.

Os ydyn yn dechrau tynnu gyda'r unedau sengl, nid oes modd gwneud 7 – 9 heb gael rhif negyddol. Felly mae angen benthlyg 10 o'r cymydog i'r chwith, felly mae 60 yn troi'n 50 a 7 yn benthlyg 10 i droi'n 17. Felly, 17 – 9 yw 8.

Y cam nesaf yw cyfrifo'r unedau dwbl. Nid oes modd gwneud 50 tynnu 70 heb gael rhif negyddol. Felly mae angen benthg 100 o'r rhif sy'n gymydog ar y chwith, felly mae 500 yn troi'n 400 a 50 yn benthg 100 i droi'n 150. Felly 150-70 yw 80.

Y cam olaf yw cyfrifo'r unedau driphlyg (cannoedd). Mae 400 tynnu 300 yn 100.

Ar y diwedd bydd modd adio 100, 80 ac 8 i gael eich ateb, sef 188.

23:10 Sut fydddech chi'n mynd ati i gyfrifo swm fel hyn yn cynnwys rhifau negyddol?

Os yw tymheredd lleoliad yn 25°C a bod y tymheredd yn cwmpo 42°, beth yw'r tymheredd?

Pa ddulliau fyddwch chi'n defnyddio i gyfrifo hyn?

23:32 Er mwyn cyfrifo swm fel hyn, gwnewch y cam cyntaf i fynd at 0. Felly i fynd o 25 gradd i 0 yn -25.

Rydyn ni wedi cymryd y 25 cam allan o'r 42 sydd angen cymryd, felly mae 17 cam ar ôl i wneud i dynnu. Felly, yr ateb yw -17 gradd Celsius.

Mae linc ar ochr y sleid i chi addasu a defnyddio eich hun ar gyfer swm arall.

24:05 Dyma reolau pwysig ar gyfer gweithio gyda rhifau negyddol a rhifau llawn. Maent yn dda i gofio wrth gyfuno symbolau + a - .

Mae dau minws (tynnu) yn golygu adio

Er enghraifft mae 3 - - 9 yn golygu 3+9, sef 12.

Pa fod y ddau symbol yn wahanol mae angen tynnu'r rhifau.

Er enghraifft mae 8 adio minws (-) 2 yn golygu 8 tynnu 2, sef 6.

24:43 Ewch ati i wneud y cwis yma:

Beth yw -3 - +2 ?

Rhowch saib ar y fideo i ateb.

Yr ateb yw -5 gan fod 2 symbol gwahanol yn golygu tynnu (-).

25:03 Beth yw -4 - +2 ?

Rhowch saib ar y fideo i ateb.

Yr ateb yw -6 gan fod 2 symbol gwahanol yn golygu tynnu (-).

25:20 Beth yw -6 adio +4 ?

Rhowch saib ar y fideo i ateb.

Yr ateb yw -2 gan fod 2 symbol adio (yr un peth) yn golygu adio.

25:39 Beth yw -2 tynnu +2 ?

Rhowch saib ar y fideo i ateb.

Yr ateb yw -4 gan fod 2 symbol gwahanol yn golygu tynnu (-).

25:54 Cofiwch gallwch frasamcanu yr ateb (rowndio i fyny) er mwyn cael ateb sy'n fras neu'n agos ati.

Sut allwch chi frasamcanu hwn? 84.1 – 0.36.

Mae 84.1 yn gallu cael ei dalgrynnu i rif llawn, sef 84 a 0.36 i un lle degol, sef 0.5.

Beth yw'r ateb sydd gyda ni nawr? Cofiwch roi'r pwyntiau degol o dan ei gilydd a defnyddio'r dull fertigol cryno.

84 tynnu 0.5 yw 83.5.

26:38 Sut allwch chi frasamcanu hwn? 9.438 - 486

Gall y ddau rif gael eu talgrynnu i'r 500 agosaf, sef 9,500 a 500.

Beth yw'r ateb sydd gyda ni nawr? Rhowch saib ar y fideo.

9,500 tynnu 500 yw 9,000.

Sylwch fod y rhifau mewn llinell a bod yr atalnod (comma) yn helpu gwybod lle i osod y rhifau.

27:20 Ewch ati i wneud ymarfer 2 ac atebwch y 12 cwestiwn tynnu yma.

Rhowch dro ar y gwahanol ddulliau a phenderfynwch pa ddulliau sy'n gweithio i chi orau.

Ar gyfer y symiau canlynol nodwch eich brasamcan ac yna cyfrifwch yr ateb.

Rhowch y fideo ar saib nes eich bod yn barod i gael yr atebion.

27:46 Dyma'r atebion yn union (heb frasamcanu) ar gyfer y cwestiynau ar y sleid cynt.

A wnaethoch chi lwyddo i wneud heb frasamcanu? Ydy eich ateb yn agos ati?

28:03 Diolch yn fawr iawn i chi am ymuno a chwblhau'r gwaith gyda ni.

Am ragor o wybodaeth a thasgau ar y pwnc 'Adio a Thynnu' ewch i'n gwefan a defnyddio'r adnodd Rhifedd.

Defnyddiwch y cod QR isod i fynd yn syth ato. [Adnoddau Rhifedd | HWB Sgiliau](#)

Cofiwch wyllo'r recordiadau nesaf sy'n cyd-fynd gyda phynciau'r adnodd.
